

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Voortgangsrapportage GRAS

De meest recente gegevens van de
nationale Gonokokken Resistentie
tegen Antibiotica Surveillance

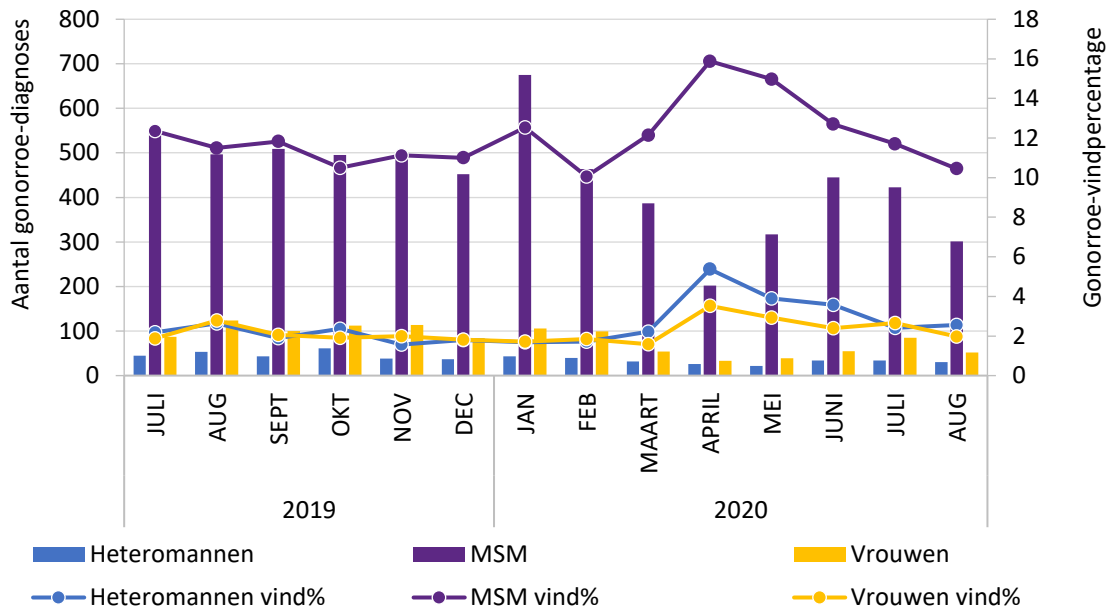
Achtergrond

In 2006 is het Gonokokken Resistentie tegen Antibiotica Surveillance (GRAS) programma opgericht om inzicht te krijgen in het vóórkomen van gonokokken resistentie in Nederland. GRAS is een landelijke resistentie surveillance die gebruik maakt van isolaten van patiënten die via de Centra Seksuele Gezondheid (CSG's) en bijbehorende laboratoria zijn gediagnosticeerd met gonorroe. Inzicht in gonokokken resistentie is noodzakelijk om adequate behandeling en interventies toe te kunnen passen. In deze voortgangsrapportage worden de meest recente cijfers van 2020 (1 januari t/m 31 augustus) gepresenteerd.

Resultaten

algemeen

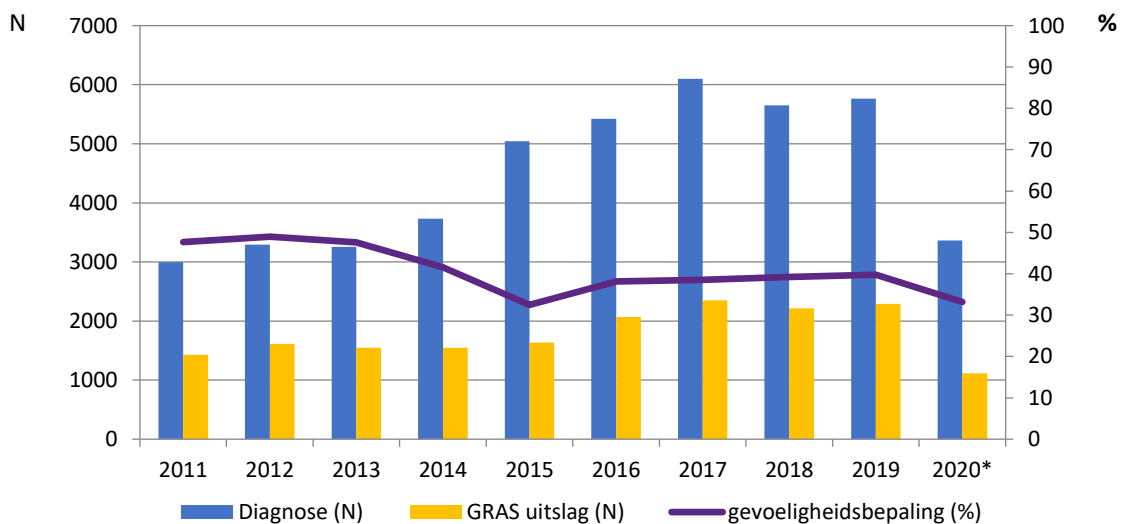
Tussen januari en augustus 2020 zijn er 3.998 gonorroe-diagnoses gesteld bij de CSG's. Gonorroe werd het vaakst gezien bij mannen die seks hebben met mannen (MSM, 80% van alle diagnoses). Het gonorroe vindpercentage in 2020 was 12,1% bij MSM, 2,4% bij heteroseksuele mannen en 2,1% bij vrouwen. Ten gevolge van de COVID-19 pandemie werd vanaf maart de soa- en seksuele gezondheidszorg bij de GGD'en afgeschaald. Tijdens de lockdown konden cliënten enkel voor essentiële zorg bij de Centra Seksuele Gezondheid (CSG's) terecht. Onder essentiële zorg vallen onder andere spreekuren voor cliënten met (ernstige) soa gerelateerde klachten, cliënten die behandelingen behoeven, cliënten met een soa-waarschuwing (voor syfilis, hiv, hepatitis C en gonorroe met klachten) en cliënten na seksueel geweld. De mate van afschaling en de prioritering van essentiële zorg verschilden tussen GGD'en. Tijdens de lockdown zijn hierdoor minder gonorroe-diagnoses gesteld, maar lag het vindpercentage hoger (Figuur 1).

Figuur 1: Aantal gonorrøe-diagnoses en gonorrøe-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per maand, juli 2019-augustus 2020*

*dataverzameling van juli en augustus 2020 is nog niet compleet door rapportagevertraging.

Tot en met augustus 2020 hebben 16 van de 24 CSG's kweken uitgevoerd in het kader van GRAS. Deze CSG's zagen samen 83% (n=3.361) van alle gonorrøe diagnoses. Bij 62% (n=2.078) van de gonorrøe patiënten binnen deze CSG's werd een kweek ingezet, en bij 33% (n=1.116) is ook een gevoeligheidsbepaling gerapporteerd. Dit percentage ligt iets lager dan in voorgaande jaren, wat verklaard zou kunnen worden door de afgeschaalde zorg tijdens de COVID-19 pandemie (Figuur 2).

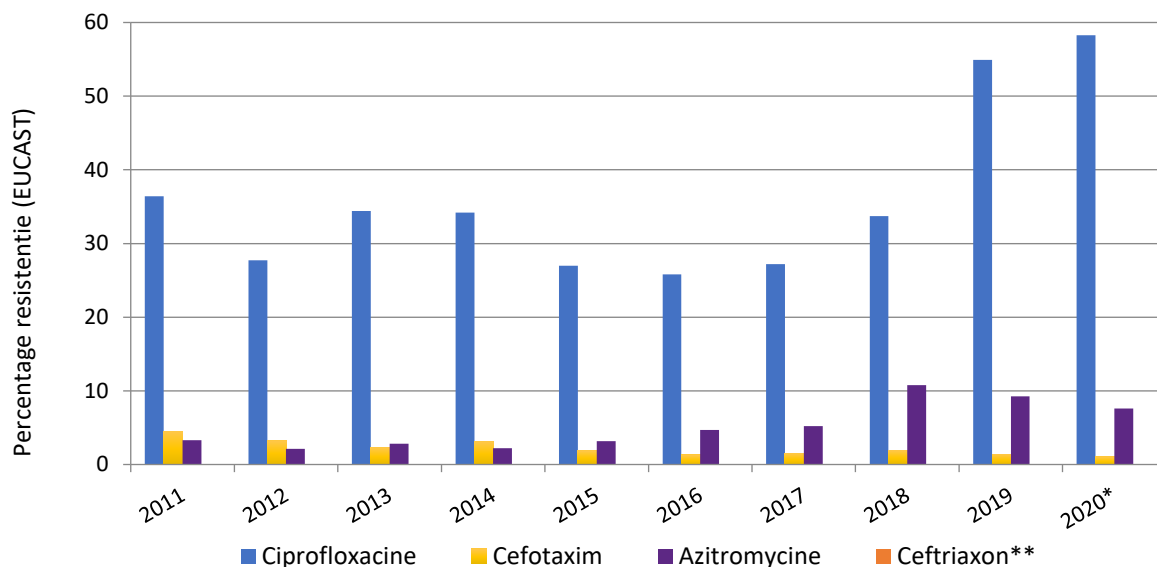

Figuur 2: Aantal gonorrøe-diagnoses en gevoeligheidsbepalingen gerapporteerd in GRAS, 2011-2020*

*1 januari tot en met 31 augustus 2020. Dataverzameling van juli en augustus 2020 is nog niet compleet door rapportagevertraging.

Resistentie

Er is binnen GRAS nog geen resistentie gerapporteerd tegen ceftriaxon, de huidige eerstekeus therapie. In 2020 werd tot nu toe één keer een stam met een Minimum Inhibitory Concentration (MIC)-waarde van 0,125 gemeld; de grenswaarde voor resistentie tegen ceftriaxon. Resistentie tegen ciprofloxacine neemt sinds 2017 toe en was nu 58,3%. Resistentie tegen cefotaxim is stabiel laag onder de 2% (1,1% in 2020). Resistentie tegen azitromycine is ook in 2020 weer wat afgenomen, tot 7,6% (Figuur 3).

Figuur 3: Percentage antibioticaresistentie volgens de EUCAST criteria in GRAS, 2011-2020*

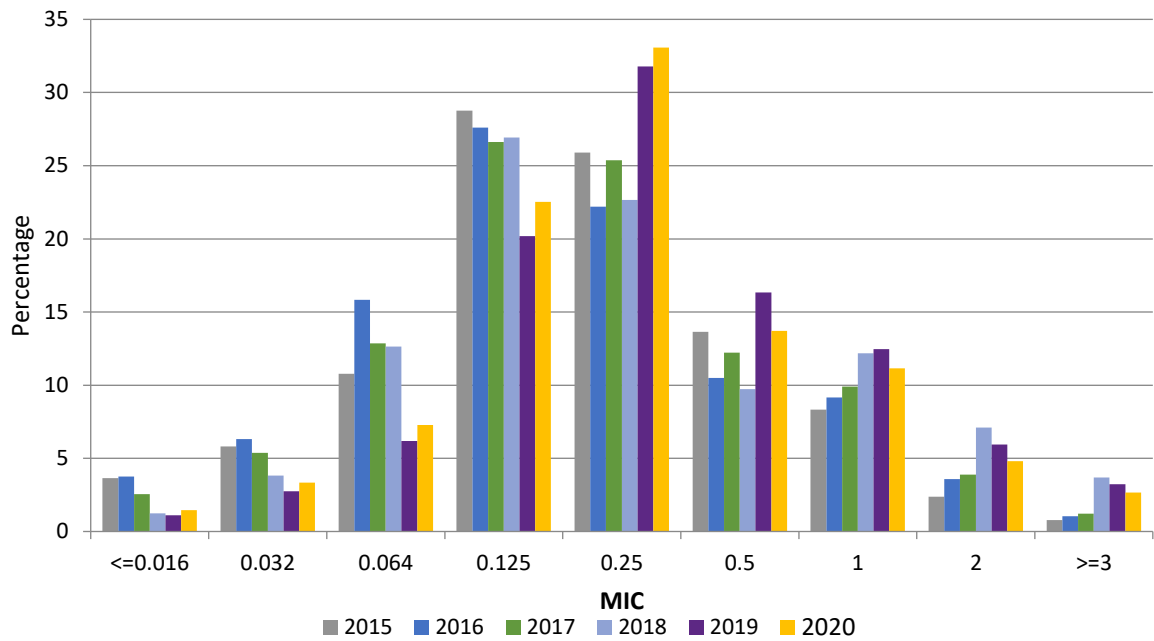
*1 januari tot en met 31 augustus 2020. Dataverzameling van juli en augustus 2020 is nog niet compleet door rapportagevertraging

** Er is nog geen resistentie tegen ceftriaxon gerapporteerd in GRAS

Ook aan de MIC-curve voor azitromycine is te zien dat in 2020 stammen met resistentie of verminderde gevoeligheid relatief minder vaak gevonden werden dan in 2019 (Figuur 4). De MIC-curve voor ceftriaxon laat zien dat de toename van stammen met verminderde gevoeligheid (MIC 0,016) die in 2019 werd gezien zich in 2020 niet verder doorgezet lijkt te hebben (Figuur 5).

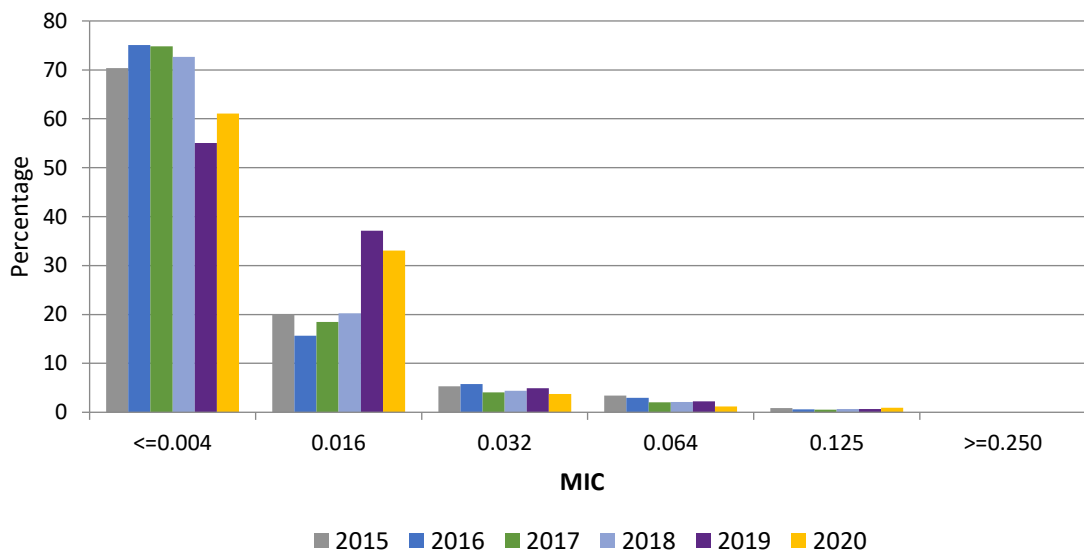
Conclusies

Ook in 2020 is (tot en met augustus) nog geen gonorrhoe resistentie tegen ceftriaxon gerapporteerd in Nederland. Resistentie tegen ciprofloxacine blijft toenemen, maar resistentie tegen azitromycine nam af. In het buitenland worden wel toenames gezien in verminderde gevoeligheid en resistentie tegen ceftriaxon en andere antibiotica. Het blijft daarom belangrijk om de ontwikkeling van resistentie in Nederland goed te monitoren. In 2020 is het protocol voor gegevensverzameling binnen GRAS geüpdatet. Hierin is de aanbeveling opgenomen om naast het monitoren van resistentie binnen GRAS ook een test of cure bij orale gonorrhoe infecties uit te voeren en gevallen van (mogelijk) therapiefalen bij gonorrhoe te registreren en melden. Deze aanvullende middelen kunnen bijdragen aan de preventie van verspreiding van gonorrhoe antibioticaresistentie.

Figuur 4: MIC-curve voor azitromycine, 2015-2020*

*1 januari tot en met 31 augustus 2020. Dataverzameling van juli en augustus 2020 is nog niet compleet door rapportagevertraging

Figuur 5: MIC-curve voor ceftriaxon, 2015-2020*

*1 januari tot en met 31 augustus 2020. Dataverzameling van juli en augustus 2020 is nog niet compleet door rapportagevertraging